

## Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:	
Egész évre . . . . .	8 frt — kr.
Negyedévre . . . . .	2 „ — „
Helyben házhoz hozva:	
Egész évre . . . . .	10 frt — kr.
Negyedévre . . . . .	2 frt 50 kr.
Aidélre postán szállítva:	
Egész évre . . . . .	12 frt — kr.
Negyedévre . . . . .	3 „ — „

# TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfőn és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:  
Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, november 13.

## Traverzális ut.

Az alföld legfőbb mizériáját mindenkor utjai képezték.

Ugy állt ugyanis a dolog, hogy ha eső esett, akkor csak a bolond törette a jószágot az uton, de az is hiába próbálta, mert elakadt az iga minden perczen. Okos ember lekerült ilyenkor, ha egy kicsit a tilosba is, de legalább járható talajra. Ha meg szárazság jött, akkor sem mehetett lelkes ember az uton, mert vékányi nagy kemény hantok teküdték meg az utat, s ha a lelket ki nem rázták az emberből, tengelyt tört, istrángot szakított az uton való járás.

Igy aztán az életet sem akkor szállították, mikor jó ára volt, hanem amikor lehetett.

Az a traverzális ut, mely végig nyújtózik kemény, széles testével az alföldön, egy pótolhatatlan ideg szál, mely mozgató, éltető, erőt ad, jószágot kimél, embert gazdagít.

Háromszázhárom kilométer ennek az utnak hossza és öt vármegyét köt össze, Pest, Csongrád, Csanád, Békés, Arad vármegyét. Csupa ellenzéki vármegyék ezek s a kormány égése alatt készül számukra ez a létszükséggel egyenértékű mű.

De hát ne feledjük a Hegedüs miniszter beszédének egyik szép passzusát:

»Vannak dolgok, amelyekben egyetlen, és amelyeknél kezét kézbe téve kell dolgozni, ahol nem szabad nézni sem politikai, sem felekezeti, sem nemzetiségi különbséget.«

Ez az ut az alföldi, ő fogja használni érezni, gyümölcsöztetni a maga számára. Hanem amit a miniszter mond, az szól az egész, nem is pártok, de klikkek vadult országoknak s ha vérünkbe menne, egy olyan igazi traverzális ut volna züllött viszonyainkon keresztül, mely újra éltetne, erősítene, óvná a közérkölcst és boldogítaná az embert.

Ha nem volna olyan szomorú, igazán neveléses volna az a korlátoltság, mellyel a pártszempontot kezelik az emberek.

Állás kell? A pártállást nézik. Protekció kellemetlenkedik? A pártszempontba burkolózva kunyorál. Sikasztást kell tusirozni? Érdemes embert igyekeznek megsemmisíteni? Mindez a pártszempontok hitvány céljáért működő hitvány eszközök.

Ha aztán azt a szent pártszempontot, ezt a bálványt, mely tehetséget eszik és magán becsületet iszik, kutatja az ember, hogy mi hát tulajdonképpen, akkor a naivok azt felelik, hogy a párt fennállásától függ a haza boldogsága, tehát áldozok érte, az okosak pedig elhallgatják, hogy ettől függ az ő boldogulásuk, tehát hadd áldozzanak mások érte.

A pártszempont egyedül üdvözítőségét illetőleg pedig többen vannak az okosak, mint a naivok.

A pártszempont hajszolása pedig egyszerűen önzés — frakkba bujtatva.

Nem jó volna azon az uton haladni tovább, mely alkotmányos életünkön, a pártszempont dogmájának neve alatt vonult végig.

Posványos volt, míg hullott rá az áldás s csak az hajtotta rá egzisztenciája szerkerét, kit nem a haladás ambíciója

bántott, hanem egy biztos posztó kilátása, hogy majd csak megragad itt vagy ott.

Most erős szelek fujnak. Az iszap felsikkadt, de kemény hantok meredeznek rajta. A megkeményedett stréberkedés, a bukott éra néhány tört oszlopa, és sok ki nem irtott »galamb« fészkek.

Bizony jó volna már a pártszempontok utja helyett máson járni. Valami új szellemet, melynek körvonalait mintha bontakozni látnók a miniszteri beszédekből, valami új felfogást óhajtunk politikai életünkben, s ha ez a pártok felett álló nemzeti érdek lesz, akkor olyan szellemi traverzális utunk lesz, melyen futva juthatunk a boldogulás felé s mely eddig nem ismert nagyságra emelné a nemzetet.

A régi uton pedig hadd porladjanak a göröngyök.

P—y.

## Vármegyék és viczinálisok.

A kereskedelmi miniszter felette érdekes kimutatást terjesztett a képviselőház pénzügyi bizottsága elé azokról a segítségösszegekről, melyekkel a vármegyék, illetőleg utadó-alapjaik a területeiken átvonuló viczinálisok építéséhez járultak. E kimutatás adatai szerint meg van terhelve a viczinálisoknak adott segítség címén:

Abauj-Tornamegye 33.600 forinttal, Alsó-Fehér 60.000, Aradmegye 104.450, Árva 166.000, Bács-Bodrog 1.420.000, Baranya 320.000, Bars 875.000, Békés 1.032.000, Beszterce-Naszód 80.000, Bihar 1.440.000, Borsod 25.000, Brassó 150.000, Csanád 395.000, Csik 625.860, Csongrád 534.500, Esztergom 150.000, Fehér 600.000, Fogaras 400.000, Gömör 85.000, Győr 108.000, Hajdu 370.000, Háromszék 380.000, Heves

## A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

### A művészi álnév.\*

Irtá: Zöldi Márton.

Anélkül, hogy sok szót vesztessünk, röviden megállapíthatjuk, hogy a művészi házasságokat rendszerint nem az égben kötik.

Ennél fogva nem valami erős volt az elszörnnyüködés moraja, mikor a szintársulatnál megtudták, hogy Derly tenorista elhagyta szép, fiatal feleségét.

A sugó, a társulat obligát bölcsésze, epés hangú megjegyzéseket tett az »eset«-re.

— Az a haszontalan kraváti-tenor megérdemelné, hogy rothadt narancsossal dobálják meg.

— Mit, narancsossal? — kiáltá az öreg karmester őszinte felháborodással, — kövel . . . bombával. Ilyen asszonyt elhagyni! Igaz, hogy a színpadon nem sokat ér, de milyen kedves, szelíd teremtés. Majd a szívem hasadt meg, mikor tegnap sirni láttam. Igazi könnyek voltak. Szavamra mondom, engem is égettek. Ah, képes lettem volna megfojtani azt a kappanhangu szörnnyeteket . . .

De a kappanhangu szörnnyeteg már akkor messze túl járkált a káromlások lőtávolán. Fényes szerződést kapott Amerikába s azt habozta.

\* A Magyar Könyvtár most megjelent 136. sz. füzetéből.

zás nélkül elfogadta. Egy érzélgős hangú levelet hagyott hátra nevének, mely sok badarságot és még több kegyetlenséget tartalmazott. Ügyetlenül védelmezte hitvány cselekedetét, de egyuttal, hogy lelkiismeretét egy pillanatra elringassa, megígérte, hogy kincsekkel terhelten vissza fog térni. Akkor — mondá levele utolsó soraiban — új életet kezdünk.

Nelli — így hívták az elhagyott asszonyt — a megaláztatásnál csak fájdalmát érezte nagyobbak. Szenvedélyes lelkének egész hevével szerette a léha énekest, szívének első ideálját.

Sivárnak ígérkező életében azonban egy félév múlva nevezetes fordulat következett be. Az öreg karmester ugyanis egy próba alkalmával arra az érdekes fölfedezésre jutott, hogy a cserben hagyott fiatal asszonynak remek alt-hangja van. Az alt-hang pedig ritka s igen becses művészi kincs.

Az öreg muzsikus tehát valóságos lázzal látott neki, hogy e kincset értékesítse. Két évig tanította Nellit s két év múlva, egy gazdag impresszárió, mikor énekelni hallotta, nyomban megkérte a kezét.

A szép acélszürke szemű asszony mosolyogva háritotta el magától a kiténtetést.

— Már férjes nő vagyok.

— Kár, igazán kár, — mondá a lelkes műbarát, — ez esetben nem tehetek mást, mint hogy szerződéssel kínáljam meg.

A szerződés tíz hónapra szólott s oly mérsékelt összeget tartalmazott, hogy Nelli szédülni érezte a fejét. Esténként háromezer frank. Ki hallott ilyet? De még nagyobb volt csodálkozása, mikor az öreg karmester megjegyzését hallotta.

— Kevés, botrányosan kevés. Az ön torkában, asszonyom, milliók vannak. Három teljes oktáv. Egy hangot nem engedek ki belőle, egyetlen egyet sem.

Mielőtt Nelli a szerződést aláírta volna, az élelmes impresszárió még egy apró ügyet intézett el vele.

— Asszonyom, — mondá, — önnek egy új művészi nevet kell felvenni. Valami fülbemászót, hangzatosat, amit a közönség hamar megjegyezhet magának. Ez, kérem, az üzlethez tartozik. Hja, aranyos nagyság, az ember megkopaszodik, mire megtanulja azt a komplikált mesterséget, hogy miképp kell a közönséget rászedni. Oh, az a közönség, de sok párbajt vívtam vele! Hol én győztem, hol ő. Ilyen az élet. Már tudnillik egy lelkiismeretes impresszárió élete.

Hosszas tárgyalások után Nelli végre beleegyezett, hogy felveszi a Lombardi nevet.

E név fölvetésével új élet kezdődött számára teli diadallal, mámorral, lázzal és cigány életmóddal. Sorba járta a székes, birodalmi és világvárosokat. Ünnepelet hősnője lett a színpa-

250.000, Hont 149.000, Hunyad 295.000, Jász-Nagykun-Szolnok 693.000, Kis-Küküllő 300.000, Kolozs 180.000, Komárom 305.000, Krassó-Szörény 490.000, Maros-Torda 65.000, Moson 185.000, Nagy-Küküllő 145.000, Nógrád 346.000, Nyitra 800.000, Pest-Pilis-Solt-Kiskun 1,348.000, Pozsony 310.000, Sáros 70.000, Somogy 1,141.000, Sopron 262.000, Szatmár 352.000, Szabolcs 320.000, Szeged 405.000, Szepes 60.000, Szilággy 665.000, Szolnok-Doboka 260.000, Temes 1,633.000, Torontál 5,750.000, Trencsén 300.000, Udvarhely 596.000, Tolna 627.000, Torda-Aranyos 2000, Ung 45.000, Vas 523.000, Veszprém 985.000, Zala 441.000, Zemplén 60.000, Zólyom 70.000 forinttal.

Összeadva a kimutatott összeget, kitűnik, hogy a viczinálisok létesítése érdekében az összes vármegyék 29,835.710 forint horribilis összeg erejéig kötötték le magukat. A városi törvényhatóságok 1,856.500 frtjával 31,692.210 forinttra emelkedik az ország összes munczipumai által a viczinális vasutakra fordított segítségösszeg.

### Elnökválasztás a képviselőházban.

Mint biztos forrásból értesülünk, a budapesti bankgyűlés és Perczel Dezső házelnök között hosszabb idő tárgyalások folynak, hogy Perczel vállalja el a Radó Kálmán halálával megüresedett elnöki állást. A tárgyalások már annyira megértek, hogy maholnap be is fejeződnek és valószínűleg avval fognak végződni, hogy Perczel a felajánlott állást elfogadja. Ez esetben a Ház elnöki állására természetesen az egyetlen jelölt Szilággy Dezső.

### A képviselőház igazságügyi bizottsága

Szilággy Dezső elnöklésével ma ülést tartott, melyen a kormány részéről Plósz Sándor igazságügyminiszter volt jelen. A bizottság tárgyalás alá vette s Kola János előadó tüzetes ismertetése után egyhangulag és minden módosítás nélkül elfogadta a bíróságok és ügyészségek tagjainak az igazságügyminiszteriumban való ideiglenes alkalmazhatóságáról szóló törvényjavaslatot.

### A függetlenségi 48-as párt ünnepe.

Barabás Béla gyomai orsz. gyűlési képviselő levelet intézett Szokoly Tamás ügyvédhez, a nagyváradi 48-as párt elnökéhez, melyben bejelenti, hogy a párt részéről hozzáküldött sürgönyt személyesen fogja megköszönni. Igéretét tegnap váltotta be. Nagyváradra érkezett, mire Szokoly Tamás elnök összehívta a párt választmányát, hogy a vendéget bemutassa.

#### A tüntetés.

A vendég képviselő tegnap este 6 óra tájban megjelent a 48-as párt Kert-utcza helyiségében, mely zsufolásig megtelt a párt tagjaival.

Ott voltak a párt vezetőség közül az elnökön kívül: Czeglédy Sándor, Sulyok István, Weisz Károly, Stern Herman, Déry János, Beczkay Lajos, Paksy Gusztáv, Schütz Albert, Weisz Izidor, Cser János, Milibák József, Grémer Dávid stb. stb.

A bemutatkozás javában folyt, a midőn az utcáról frenetikus éljenzés hangzott fel.

A jogászok klubjában ugyanis szintén hirtelen, hogy a »hier«-ügy szószólója megérkezett s csakhamar felhangzott a kiáltás:

— Menjünk tüntetni!

S minthogy a segély egyleti elnök választása folytán az ifjuság csaknem teljes számban együtt volt, a parázs tüntetés kész volt.

Folytonos éljenzés és abczug Krieghammer kiáltásokkal vonultak a 48-as párt kör ablakai alá s velük együtt vonult oda a sétáló nagy csoportja, úgy, hogy tekintélyes számra nőtte ki magát a tömeg.

A körben nagy volt a meglepetés e nem várt tüntetés miatt. Hirtelen gyertyákat raktak az ablakokba.

Az ifjuság elénekelte a Hymnust, Szózatot, Kossuth nótát, majd szólásra hívta a vendég képviselőt.

Barabás Béla orsz. gy. képviselő a lelkes ifjuság felhívására körülbelül ezeket mondta:

Alulról az én nevemet hallom kiáltani, azért beszélek. Engedjék meg, hogy nem egy ember, hanem a nemzeti igaz eszméért való lelkesedésnek tulajdonítsa ezen éljenzést. Az önzetlen honfiúi szíve szólal meg az ifjuságnak. A fiatalság kell, hogy lelkesedjék Magyarország szabadságáért. A magyar szent eszme nevében

megköszönöm ezt az ovációt. A 25 éves mult jut eszembe, melynek folyamán az ifjuság mindig sikra szállt ezen eszmékért, a magyarságért. Fogadják köszönetemet. Az önök éljenzése mindig szívemben lesz s buzdít engem arra, hogy tovább küzdjek az igazságért.

#### A bemutatkozás.

E jóleső momentum után kezdetét vette a választmányi ülés.

Szokoly Tamás elnök üdvözlö a megjelent vendéget, aki a párt sürgönye folytán jött ide, hogy pár órát töltsön el köztünk. Kérjük őt, hogy támogassa tovább is a függetlenségi eszmét és főképp ne hanyagolja el ezt a várost, mert független lelkes polgárság van itt, mely rajong a független elvekért.

Barabás Béla megköszöni azt a figyelmet, a mivel őt megtisztelték. A becsületes magyar nyílt őszinteségével mondja, hogy ha a célt el akarjuk érni, össze kell tartanunk. A kör ugyan kicsiny, de az eszme lelkesíti tagjait. Ha bukunk is, de küzdünk s ha mi nem, úgy unokáink viszik diadalra elveinket. Itt Nagyváradon ez a kis csapat a legnagyobb elnyomásnak van kitéve. Csaknem úgy van ez mindenütt. A ki, bármely jogon viszonylatba kerül a hatalommal azt megalázzák. Nem csodálkozik rajta. Az élet küzdelem nehéz. Ez a kettő-három még állja a jövőben való bizalomnak bástyáját. A kik itt lelkesedni tudnak a mi eszménkért, azokat üdvözlö. Ők is agyon vannak nyomva oda fönt s ha van jutalmuk, az a polgárság elismerésében van csak.

Ezért köszöni a küldött táviratot. Jól esik ez neki, mert a polgárok tiszteletét, bizalmát, szeretetét és bátorítását látja maga mellett. Nem válaszolt a táviratra, mert tudta, hogy lesz alkalma azt személyesen is megköszönni. Az elismerését nyilvánítja azon küzdelemért, melyet a kör tagjai a közgyűlésen vittek. A magyar szóért teljesítették kötelességüket.

A magyar nyelv nem politika Magyarországon, csak politikai színezetet akarnak neki tulajdonítani.

— Ugy van, ugy van!

Azt hallottam mondani, hogy a katonaság közeledik a nemzethez, a nemzet is közeledjen a katonasághoz!

doknak és hangverseny-termeknek. A lelkes hang tudósítások százféle alakban irták meg életének és művészi fejlődésének érdekes és regényes történetét. Meg kellett tudnia, hogy ősei lombard főnemesek voltak, kiknek hőstettei viszonyulnak egész a keresztes hadjáratokig.

Mindezt természetesen az impresszió leleményes agya koholta, ki óvakodott nyilvánosságra hozni, hogy az ünnepelel hőső valamikor férjné volt. Minek ilyesmivel a közönség illuzióit megbolygatni?

Tíz év telt el ilyenformán. És e tíz év alatt a Lombardi név egyre emelkedett fényben és ragyogásban. Impressziók és igazgatók hajba kaptak egymással, hogy e kincses bányát egy évadra megkaphassák. Ez örült versengés s a közönség egyre fokozódó láza fejedelmi vagyonzhoz juttatta a ragyogó szépségű művésznőt.

Egy izgalmas saion utáni nyáron üdülés végett Lombardi asszony egy spanyol tengeri fürdőre rándult. A fürdőben az árvizkárosultak javára jótékony hangversenyt rendeztek. Egy fiatal amerikai karmester állott a mozgalom élén, kinek természetes az volt az első dolga, hogy Lombardi asszonyt felszólítsa a közreműködésre. A jószívű diva habozás nélkül engedett a kérésnek s mikor ezt a vörös falragaszok kihirdették, azon módon rögtön elkaptak valamennyi jegyet.

A fiatal amerikai karmester a hangverseny napján földöntúli boldogsággal arcán járkált a tengerpartot szegélyező sétányon. Milyen dicső-

ség rá nézve, Lombardit, a nagy, a híres Lombardit zongorán kíséni. Neve együtt szerepel vele a műsoron. Milyen kitűnő reklám ez neki. Szerette volna az egész világot keblére ölelni. De nem akadt senki, akit megölelhessen. Azaz . . . mégis . . . a sétány egyik kanyarulatánál egy ismerősre bukkan.

— Nini, Derly, hát te honnan jössz?

— Amerikából, — válaszolt a kérdező.

— Hogy vagy a hangoddal?

— Nem a legjobban. A c-t egészen elvesztettem. Ah, azok az amerikai igazgatók agyon énekeltek az embert!

— Hoztál-e sok pénzt legalább?

— Nem nagyon sokat.

— Az baj. De remélem, eljössz a ma esteli hangversenyre?

— Nem kaptam jegyet. Pedig szerettem volna Lombardit meghallgatni. Már Amerikában annyit hallottam felőle.

— Az mind semmi! Hallani kell őt. Micsoda hang! Ne beszéljen nekem senki Malibránról. Tegnap a próbán sirtam. Meg kell hallgatnod, érted, minden áron meg kell hallgatnod.

— De ha nincs jegy.

— Várj csak. Megvan! Magammal viszlek a pódiumra. Frakkba csapod magadat és fogadni fogod a kótákat.

— Köszönöm, pajtás. Derék fiu vagy.

A két barát estig együtt is maradt.

A hangverseny-terem zsufolásig megtelt spanyol és külföldi előkelőségekkel. Az első számot

egy hegedűművész töltötte be, valami Paganini-féle áriával. Hidegen fogadták. A második számnak, melyben egy szép spanyol táncosnő mutatta művészetét, szintén nem volt nagy művészi sikere. A közönség takarékoskodott lelkesedésével.

Az utolsó szám volt a Lombardi-féle A karmester vezette az emelvényre. Utánuk jött szerényen Derly, a kótáforogató, ki azonnal elfoglalta helyét a zongoránál. A hosszantartó fogadtatási taps alatt ő is megnézte a művésznőt. Majd, hogy le nem esett a székről. Megösmerte czudarul cserben hagyott feleségét. Az egész terem forgott vele, a kóták szilaj tánczra kerekedtek káprázó szemei előtt. Lombardi, vagy helyesebben Nelli, a taps szüntével énekelni kezdett. A »Troubadour«-ból Azucena második felvonásbeli nagy áriáját adta elő, kifejtve hangjának és művészetének egész szinompáját.

A közönség tombolt — s a férj kótákat forgatott. Azaz . . . dehogyan forgatott. Nyitott szájjal és kerekre nyílt szemekkel nézte és bámulta a feleségét, ki a közönség kívánságának engedve, később egy spanyol románcot kezdett énekelni, melynek refrainje így hangzott:

Minden gyönyörnél többet ér,

A hűtelen ha visszatér.

Szegény Derly, hogy szorult össze a szíve e szavaknál. Szeretett volna elmenekülni, hogy rohamosan támadó érzelmeivel valami magá-

Bocsánatot kérek, hát egy ezer éves nemzet közeledjék egy intézményhez, melyet saját maga tart el?

Felkiáltások: Ők közeledjenek!

Azt mondják, hogy haladunk! Bocsánatot kérek, ez nem haladás, a midőn a nemzetet üldözik nyelvért. Nagyváradi törvényhatóságának mint egy embernek kellett volna megnyilatkozni a nemzeti eszme mellett. Ha a kormány nem ad egy helyes nyilatkozatot, ha nem szünteti meg a visszaélést, úgy Nagyváradi város törvényhatósága kátyuba ugrott.

Hát nekünk nem szabad megnyilatkozni a nemzeti ügy mellett? Mi magyar embereknek mindig arra kell ügyelnünk, hogy a külső támadástól megvédjük a nemzetet. Ezen küzdelemben töltjük időnket, azért nem tudunk fejlődni.

Mindig a betörő rabló banda ellen kell védekeznünk!

— Igaz, igaz! Éljen!

Ezt az istenverte közösséget meg kell szüntetnünk. A függetlenséget azonban meg fogja Ausztria bomlása hozni. Fogadják őszinte igaz elismerésemet. Csodáltam a küzdelmet, nagy eredményt értek el ezzel a többséggel szemben. Mindig egy kapocs jön létre köztünk, a mikor Nagyváradra jövök. Ez a kicsiny párt a magyar függetlenségnek nagy szolgálatot tesz, ebben nem találok erőtlenséget. Adja Isten, hogy a mi küzdelmünk diadalra jusson.

**Szokoly Tamás** köszönetet mond a képviselőnek válaszáért.

**Weisz Károly** indítványozza, hogy **Barabás Béla** országgyűlési képviselőnek jegyzőkönyvileg mondjanak köszönetet.

#### A bankett.

Este »Zöldfa« szálloda kistermében kedélyes vacsora volt a vendég tiszteletére. Az asztalfőn **Barabás Béla** országgyűlési képviselő foglalt helyet, mellette ültek **Szokoly Tamás** elnök, **Stern Hermann** alelnök, **Sulyok István**. Jelen voltak: **Beczky Lajos**, **Weisz Károly**, **Stern Hermann**, **Serényi Gusztáv**, **Balogh Döme**, **Paksy Gusztáv**, **Szűts Dezső**, **Greiner Dániel**, **Sas Ede**, **Schwartz Izidor**, **Wallerstein Ferencz**, **Deutsch Ede**, **Czeglédy Sándor**, **Kópis József**, **Pákh Emil**, **Völgyesi Lajos**, **Szokira Mihály**, **Mokry János**, **Papp János**, **Oláh Lajos**, **Zsirkay István**, **Németh Antal**, **Somogyi Lajos**, **Voncz Zsigmond**. A jogász ifjuság nagy számban.

**Szokoly Tamás**: A jogézés hoz minket össze **Barabás Béla** mellett, a ki a »hier« ügyben vezér szerepet visz. Ha valaki jót tett a hazában, azt a bizonyos interpellációt jól tette, hogy megtette. Ezzel vitta ki a mi tiszteletünket. Személyesen adta meg a választ a mi üdvözlő sürgönyünkre s ezt köszönjük is neki. Isten éltesse sokáig.

**Barabás Béla**: A magyar embernek véreben van, hogy összejöveteleknél tisztozik. Igen a mi vértünkben van valami, a mely agyunkat áthatja s egy eszme felé irányul. Örök frigyét kötöttünk az ideállal, a függetlenségre törekvéssel. Egy babonáság uralkodik most a világon, hogy a világnak vége lesz. Nevetek rá, de szívemből kívánom, hogy annak a rendszernek most az utolsó napja legyen. Oldódjék fel a kötelék, hadd pusztoljon az a rendszer. Nyomában új fakad. Én mikor itt vagyok, úgy érzem magam, mint otthon a családi körben. Nincs köztünk semmi differencia, együttesen munkálkodunk a vezérek mellett. Itt nincs lakat az ember száján. A családban szabadon beszélünk. És jól esik az, hogy míg mi küzdünk, van a ki otthon értünk imádkozik. Jól esik nekem ez a kis, de lelkes csapat itt is, a mely kitar az eszmék mellett. Az igazság a mi részünkön van. Ezt a kicsiny, de lelkes csapatot szívéből üdvözlö. A testvéri szív dobbanás megérzi a testvéri szív dobbanását. Adja az ég, hogy a magyar s. magyart mindig megértse. Éltesse a nagyváradi függetlenségi és 48-as pártot.

**Sulyok István**: Ha széttekintünk széles e hazában, azt látjuk, hogy a függetlenségi eszme kicsiny helyet foglal el. De van-e okunk kétkedni, hogy ez a kicsiny eszme ne váljék valóra. Ideálunk nekünk a függetlenségi eszme. Az eszmét nem lehet elnyomni. Mi volt az apostolok küzdelme? Vannak a függetlenségi eszméknek is apostolai. Ilyen apostola **Barabás Béla** képviselő is. Tüzes szívvel, élénk elmével, erős hazaszeretettel. Ő érte ürti poharát.

**Serényi Gusztáv** igazi lelkesedéssel üdvözlö **Barabás Béla** képviselőt. Sokat lehetne mondani az ő képviselői erényeiről, képességeiről, melyekkel magát a párt egyik vezérfőnökéül küzdötte fel. Az utóbbi szereplései ezt bizonyítja a »hier« kérdésben. Az idegen nemzetiségek nem tisztelnek minket magyarokat, de nem is érdemli meg az a nemzet a tiszteletet, a mely nem tudja megvédeni nyelvét, nemzetiségét. Emeli poharát **Barabás Béla** képviselőre, a ki a magyar nemzeti védelem bajnokává szegődött.

**Paksy Gusztáv**: Nagyváradon az ő pecsoviesség uralkodik.

— Igaz! Ugy van!

És a kik e szekeret tolják és tolták, nem

tudtak megbékülni azzal, hogy most a jog, törvény és igazság következék. A közbizalom e mai napig még mellette van az új kormány-nak. Ujabbban azonban olyan dolog történt a »hier« ügygyel, melyben a kormánynak erélyesen kell eljárni. Poharát emeli a függetlenségi párt vezérfőnökaira, a kik a »hier« ellen harcolnak, poharát emeli **Szokoly Tamás** elnökre.

**Zsirkay Károly** szerint minden nagyváradi mesterember a független eszmék bajnoka s azok nevében üdvözlö a vendég képviselőt.

**Weisz Károly**: A mi vendégünk kiváló szavakkal dicsért meg minket. Nagy különbség van a közlegény és a vezető között. A vezető működésétől függ a közlegény győzelme. Felénk sosem jönnek a függetlenségi eszme vezetői, minket elhanyagolnak, első, a ki azt nem teszi, az **Barabás Béla**. Az ő egészségére ürti poharát.

**Barabás Béla**: Az iparosokról beszélt **Zsirkay** polgártársam, a kik nem lehetnek itt. Én egy asztalos fia vagyok, atyám arra tanított, hogy a munkát becsüljem meg. Az ő egyszerű szavai iérték az én lelkembe. Az én édes apám sokat beszélt nekem, az ember jogairól, a munkáról és ekkor én nagyon sokat tanultam. Mikor a férfiu élet delére érkeztem, azt hittem, hogy én is elbeszélhetem ezt a fiamnak. Egy év alatt meghalt az apám és fiam. Egy új képet állítottam ezek helyébe — az én hazám szerelmét! (Taps! éljen!)

Az ifjú lelkesedés, mely a kör ablakai alatt felhangzott, hirdese a dicső jövőt. Az ifjuságra ürti poharát.

Az ifjuság nevében **Nagy Endre** válaszol, kiemelve, hogy az ifjuság a nemzeti ügy bajnoka mindig, de nem lát keserűsége okot s **Barabás** képviselőt, mint a nemzeti ügy bajnokát éltesse.

**Pákh Emil** **Barabás** képviselőt éltesse.

**Medvigy István** kifejezi, hogy **Nagy Endre** nem igazán szólott az ifjuság nevében. Köszöni azokat a buzdító szavakat, melyeket már másod ízben intézett hozzájuk, **Barabás** képviselő az ifjusághoz. És most igéri az ifjuság nevében, hogy megfogadják a hozzájuk intézett szavakat.

**Deutsch Ede** a függetlenségi eszme bajnokát éltesse.

**Németh Antal** a független demokratikus sajtót éltesse.

## A chrysanthém-kiállítás.

Bajos volna megállapítani, hogy honnan eredt ez a virág. Eleinte, mint egyszerű őszi rózsza éldegélt köztünk, kitéve fagynak, hi-

nyos helyen számoljon le. De az ígézet lekötötte.

Mikor **Nelli** utoljára bucsuzott a közönségtől, az emelvényről való távozásakor véletlenül észrevette **Derlyt** a zongoránál. Ő is ráösmert. Könnyed főhajással barátságosan üdvözölte s eltűnt.

A karmester, ki a divát kikísérte, néhány perc mulva visszatért.

— Nos, menjünk, **Derly**. Gyere hát!

**Derly** gépiesen kelt fel. Arcza égett a láztól.

— No, te ugyan szépen forgattad a kótákat. De nem csodálom, a ki **Lombardit** hallja, az magán kívül van. Magam is magamom kívül vagyok.

A folyosóra értek, **Derly** egyszerre csak megáll s erősen megszorítja barátjának karját.

— Te tudod-e, ki ez a **Lombardi**?

— Hogy tudom-e?

— Igen, igen, tudod-e, hogy ki?

— Nos hát, igen, a legnagyobb tünény . . .

— Semmit sem tudsz. Ez az asszony az én feleségem, törvényes, hités nőm. Pozsonyban esküdtünk meg ezelőtt tíz évvel, május 27-én.

Az amerikai karmester tisztára azt hitte, hogy barátja megbolondult. Végre is nem csoda, egy tenorista, a ki hangját elveszítette . . . hallott már ilyet. Gyöngéden kezdett vele beszélni.

— Jó, jó, de hiszen délután még azt mondtad, hogy csak hírből ösmered.

— Délután? Mit beszélsz délutánról? Mi történt az én lelkemben délután óta!

Kövére könnyecsek hullottak szeméből.

— Szegény fiu, — mormogá halkán a karmester.

Aztán szépen karonfogta s így biztatta:

— Ez mind szép, barátom, de most végy erőt magadon. Eljősz szépen a lakásomra, lefekszünk s majd beszélünk a dologról.

E pillanatban egy pinczér rohant feléjük.

— Karmester ur, kérem, **Lombardi** asszony kéreti, hogy jöjjön a terrászra vacsorázni s okvetlenül hozza magával barátját, **Derly** urat.

— Így mondta?

— Így, uram.

A karmester vállat vont.

— Lehet, — mondá magában, — hogy én bolondultam meg.

A terrászon fényes társaság volt együtt. Előkelő műbarátok lépkedtek egymás tyukszemére. Mindenki a nagy művész közelségét kereste s a nagy művésznő, amint a karmester barátjával megjelent, felállt az asztalfőről s csengő hangon, hogy mindenki jól meghallja, odaszólt a pinczérhez:

— Jean, még egy terítéket ide, a férjem számára!

— A férje?!

A fürdő vendégek arcza kérdőjellel vált.

— Hát ön férjes nő?

— Oh igen, már tíz év óta. Nos, **Derly** jöjjön, mondhatom, nagyon éhes vagyok.

És **Derly** odaült melléje.

A vacsora alatt igen sokat beszéltek. A jelenlevők egyike sem tételezte volna föl, hogy ezek tíz év óta nem látták egymást.

Hogy milyen nyugtalan éjt töltött el **Derly**, arról a karmester tudna felvilágosítást adni. Feleségét csak másnap délelőtt látogatta meg.

— Nos barátom, — mondá az asszony az ő ellenállhatatlan kedves mosolyával, — ön nekem egykor egy igen csunya levelet irt. Megérdemelné, hogy jól lehordjam érte.

— S ön még arra sem tart érdemesnek?

— Azaz, hogy visszaadom a levelet. Ime, itt van. Irjon egy szebbet; — akkor majd válszolok.

**Derly** szeretett volna valami nagy, megrendítő szinpadi jelenetet rögtönözni, de az érzés, mely lelkét birtokába vette, oly igazi volt, **Nelli** határtalan nagylelkűsége úgy a szívébe markolt, hogy csaknem eszméletét veszítve, omlott a felesége lábaihoz.

Attól kezdve a fürdő vendégek minden este együtt látták őket vacsorálni, a hogy tisztességes házasságokhoz illik.

degnek. Pusztult, vagy erősödött, ahogy az ég gondját viselte. Igénytelen volt, semmit mondó.

Valami jó szívű kertész aztán megsajnálta ezt a senkit a virágok között. Megóvta a zord időtől, gondos ápolás alá vette, nemesítette, fardozott érte s a kis semmi, az igénytelen őszi rózsza bámulatos gyorsan fejtette ki minden értékes tulajdonságát, mit nem is sejtett volna benne senki, mi pedig csak nyomorult viszonyai miatt nem fejlődhetett ki.

Ma már egy dicső kis keleti nép czimere az őszi rózsza s új diszes nevet adtak neki az emberek, chrysanthém a neve.

Az a kis nép a chrysanthémós zászlóval diadalt aratott egy lomha óriáson, kinek sárkány a czimere s ki gyomnak tarja a virágot.

\*

Városunkban egész társadalmi eseményné nőtte ki magát a chrysanthém-kiállítás, melynek gyönyörűsége a látogatóké, fáradsága a nőegylet, haszna az árváké.

Jól választották a kiállítást ebből a virágból arra a célra.

Kis árva gyermek! Semmit mondó, gondozó nélkül maradt kis virág, kitéve az élet keménységének! Ugyan mivé lesz ez magára hagyva. Mozdatlan, gonosz utcaz gyerekké, kinek még egy fillért dobunk, utálatunkat kell legyőzni.

De akadtak jó szívek, a kik szeretettel néztek ezekre az utszéli virágokra.

Házat építettek nekik. Megvédték a rosztól, fejlesztették bennük a jót és amint chrysanthémé növekedett az őszi gyom, hasznos szerény tagjaivá lettek a társadalomnak a gondozott árvák.

És az a kis csapat, melynek szíve, mint a felkelő nap minden nyomoruság sötétjébe tud egy világító, melegítő sugarat küldeni, ezt a chrysanthémot, melyet ő nevelt azzá, az árvák ügyét írta zászlójára, és e jelben diadalmasan ostromolja az önző sárkányt, a mi anyagias gondolkodásu nagy társadalmunkat.

Kötelesség, emberbaráti kötelesség látogatni ezt a kiállítást, — úgy fogta fel városunk társadalma — hisz az érdeklődés melege innen abba a házba sugárzik át, melyben a veszendőbe jutott emberanyagból fejleszteni gyom helyett — virágokat.

\*

*Kiküldött munkatársunk telefon jelentése.*

Mindenek előtt konstatalem, hogy ez nemcsak chrysanthém-kiállítás. Ha azt mondom, hogy Nagyváradi legszebb asszonyainak és leányainak a találkozó helye, talán keveset mondanok, nevezük hát az egészet röviden tündérszágnak.

Tündérszág kapuján nem lehet büntetlenül átlépni. Negyven fillért áldozatul kellett hoznom a jótékonyságnak, de a kegyetlen végrehajtott olyan jóságosan mosolygott, hogy szívesen megváltottam volna a belépés jogát drágábban is, ha hónap elseje lenne.

Azután körül vezettek a virágok között. Ugy emlékszem, láttam néhol *Barényi, Jel-linek, Stipanovszky* urak neveit; hallottam valamit arról is, hogy a belépti jegyek árát a két árvaház, a felülüzetéseket s a buffet jövedelmét az építendő menház kapja; mindezekről azonban nem állok jót. Csak annyit tudok, hogy a beszélőkre jobban figyeltem, mint a mit beszéltek.

Ugy látszik, észrevették ezt a szórakozottságomat, mert egyszer csak megszólal az egyik kis tündér:

— Parancsol talán egy ilyen szép japáni chrysanthémot?

Azt mondtam, hogy már csak szebbek a nagyváradi virágok, a mire gomblyukamba is repült rögtön egy fehér chrysanthém. A másik pirosat kínált, azt is elfogadtam, a harmadik egy sárgát adott kezembe, a negyedik pedig pajkosan kérdezte:

— Hát a kávét szereti?

— Mindent a mi itt van!

Soha ilyen pompás uzsonnát! Mikor aztán megelégettem Tündérszágot, szépen kalapot vettem s barátságosan bucsuzni akartam. Hja, ha az olyan könnyen menne! Egyszerre körülfogtak s én nem tudtam mire vélni a szíves marasztást, míg valamelyik el nem árulta, hogy — fizetni kéne.

Mivel pedig a fizetni vonakodók le is ühetik a 20 fillérben kiszabott uzsonnapénzt, inkább arra vállalkoztam, hogy leülöm a büntetést, ilyen kedves és szép társaságban szívesen leülök 20 koronát is.

Akik mindeddig elmulasztották ezt a pompásan sikerült kiállítást megtekinteni, még ma kipótolhatják ezt a könnyelműséget, mert *ma még egész nap nyitva lesz a kiállítás.*

A látogatók száma különben igen nagy, a bevétel hétfőn délig 200 frt volt.

Sokan vásárolnak virágokat is, de a végkiárúsítás ma lesz, mire felhívjuk a virágkedvelők figyelmét.

## Az új földesur.

Méltó felháborodást keltett mindenütt városnapunkban, melyben dr. Szabó József fővárosi ügyvéd ur új földesuri ténykedéséről írunk. A nevezett ur szentségtelen kezekkel akar megfosztani egy sirt díszétől és a díszeket eladóvá teszi. Most még szörnyűbb színben tűnik fel az új földesur viselkedése, a midőn tudomásunkra jutott az is, hogy ő tulajdonképpen *nem képes vevőt találni a sirkő és rácsozat eladásához.*

Egy ízben lent járt Nagyváradon is és ellátogatott a *Weiszlovits Adolf és fia* czégghez ezen ügyben. Felajánlotta megvételeire a sirkövet és rácsozatát. — És a cég vezetői *felháborodással utasították vissza az ajánlatot*, sőt ezután még a közbenjárást is megtagadták, a midőn az özvegy felkérte a céget, hogy a saját maga számára vegye meg a síremléket.

Igy fordult özv. Szeremleyné Varga Imre urhoz, a cég üzletvezetőjéhez, hogy járjon közben a sirkő megvételénél. A megbízott kérdést is intézett a sirkő ára iránt az ügyvédnél és így érkezett hozzá az az ajánlat, a mit városnapunkban közöltünk. Varga Imre ur tehát üzletember léteire is érző szívvvel bír. E tényt nem tudva sem irhattunk és irtunk róla mint üzletemberről semmit, így azonban egész eljárását becsültünk kell, mint dr. Szabó József ügyvéd urnak határozott ellentétét.

Az özvegy nyilatkozata különben ezen ügyben a következő:

A »Tiszántul« 1899. november 12-iki számában »Az új földesur« cím alatt oly közlemény jelent meg, mely alkalmas arra, hogy lelketlen, kegyeletet nem ismerő kufárnak tüntesse fel Varga Imre urat. Ezzel szemben kötelességemnek ismerem a valódi tényállást előadni a következőkben:

Boldogult férjem jankafalvai volt birtokomon van eltemetve, az új tulajdonos ezt ott megtűnni nem akarva, a síremléket és vasrácsokat szétbontatta, mikor én ezt megtudtam, megakartam venni a tulajdonostól, a tulajdonos azonban velem nem akarván alkudozásba bocsájtkozni, felkértem a Weiszlovits Adolf és fia céget, hogy a sirkövet és vasrácsokat részemre vegye meg, a nevezett cég

tartva attól és úgy látszik nem indokolatlanul, hogy közbenjárását félre magyarázzák, kérésemet nem akarta teljesíteni.

Ekkor kértem fel Varga Imre urat a közbenjárásra, ki aztán kéréseimnek engedve, minden anyagi érdek nélkül, csupán irántam való szíveségből megkérdezte levélben az új tulajdonost, hogy mily feltételek mellett lenne hajlandó a síremléket átengedni. És amidőn ennek válaszát megkaptam, a levelet elküldte nekem intézkedés végett.

Ez a valódi tényállás, melyből világos, hogy Varga Imre ur ténykedése ezen ügyben nem csak hogy kegyeletsértő nem volt, de sőt határozottan az én kegyeletes érzésemet kívánta szolgálni, minden legkisebb érdek nélkül. Miért is kötelességemnek tartottam ő iránta, hogy kiadjam ezen nyilatkozatomat, kérve az esetet nem egészen korrekten közlő lapokat, hogy Varga Imre ur erkölcsi reputációja érdekében ezen nyilatkozatomnak is helyt adni szíveskedjenek.

Kelt Nagyváradon, 1899. évi november 13-án.

Előttünk:

Özv. Szeremley Sándorné.

Mihelyi Emil,  
Oláry Gyula.

## UJDONSAGOK.

### TAJÉKOZTATO.

Régészeti és történelmi muzeum. (Schlauch park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél-1-ig és d. u. 3—5-ig 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 3—5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

November 14. A szünügyi bizottság ülése d. u. 3 órakor a városház tanácstermében.

November 14. A halásztársulat értekezlete a vármegyházán.

November 15. Sajtópör a törvényszéken.

\* **A király Budapesten.** A király ma d. e. 10 órakor általános kihallgatáson fogadta a következőket: Csemegi Károly v. b. t. t. özvegyét, báró Piret Béla v. b. t. tanácsost, Bogdanovics Luczian görög kath. püspököt, báró Pereika-Arnstein Alfonz követségi tanácsost, Major Árpád, Höpfler Tivadar és Schemma János vezérőrnagyokat, Halász Károly, Heim Ferencz és Hoffman Aladár ezredeseket, Ferenczy Béla alezredes, Habenburger Antal alezredes-hadbíró, gróf Salis-Satwis őrnagyot, báró Keilitz Berthold és Sándor László kamarás-főispánokat, dr. Stettina min. tanácsost, Jordán Károly apátplébánost, Téglás Gábor tanulmányi főgazdát, Rubinek Gyulát, az orsz. gazdasági egyesület titkárát és dr. Barlai János tanársegéd Együttesen fogadtattak. A pozsonyi orth. izr. hitközségnek Wolf Joel, Cstattner Lázár és Geszfeld Ignácz előljárókból álló küldöttsége, továbbá Pirano városának küldöttsége, a melynek tagjai Redovics Elias és Jovanovics Péter voltak. Délután udvari ebéd volt, a melyre a társadalom és a politikai viták több kitünősége volt meghiva

\* **A gör. kath. püspökök és az autonómia.** A gör. kath. püspöki kar tudvalevőleg ellentétes álláspontot foglalt el a kath. autonómia 27-es bizottságának elaborátumával szemben. Ezzel kapcsolatban egyik helybeli lap városnapunk számában azt írja, hogy *Pável Mihály* nagyváradi gör. kath. püspök legutóbbi kihallgatása alkalmából előterjesztést tett a király előtt, hogy az esetben, ha a kath. autonómia 27-es bizottságának elaborátuma fogadtatnék el, egyházmegyéjében oly nagy az izgatottság és ellenszenv ezen tervezet iránt, hogy sokan át fognak inkább iránt az orthodox vallásra, mint sem hogy az ilyen autonómiába bele menjenek. Fel vagyunk hatalmazva annak kijelentésére, hogy az illető lap ezen híresztelése *minden alapot nélkülöz.*

**\* Fáklyásmenet Nátafalussy Kornélnak.**

A premontrai rendi főgimnázium ifjúsága lelkes ovációval fejezte ki szeretetét *Nátafalussy Kornél* tankerületi főigazgató iránt koadjutorra való megválasztása alkalmából. Mintegy 4-500-an gyülekeztek vasárnap este a főgimnázium elé s itt impozáns csoporttá rendezkedtek, színes lámpionokkal és fáklyákkal. Hét óra volt, mikor elindult ez az impozáns fáklyásmenet folytonos éljenzéssel az Uri-utczán, Fő-utczán át a főigazgató Áldás-utczai lakása elé. Utközben a menethez csatlakoztak a járó-kelők s mire a Bémer-térre érkeztek, már ott is jókora tömeg várakozott rájuk. Az ováció hova-tovább elvesztette exclusiv jellegét s a szülék, a polgárság együtt éljenzett az ifjúsággal. A főgimnáziumi énekkar *Szmetka* Ödön tanár vezetés alatt: »Ha elmegyek nemsokára messzire... kezdetű nótára gyujtott rá, mire az ünnepeit jóságos alakja a tanári kar néhány tagja mellett megjelent az ablaknál. Erre *Bresztovszky* Ernő VIII. o. tanuló szép üdvözlő beszédet mondott.

»A mi hálánk — ugymond — csak ily jutalom ugyan Nagyságod számára azért, amit velünk tett. Hiszen Nagyságod nemcsak ezalatt a pár év alatt vezetett bennünket, de példája vezetni fog továbbra is. Egy pap, ki vallásának odaadó követője; egy hazafi, ki szívével, lelkével hazája üdvén csügg; egy tudós, akit a tudomány előharczói büszkén számíthatnak legjobbjaik közé, ilyen az a férfi, a ki méltán szolgálhat példányképpül és szerencsés az, aki ilyen példányképet választhatott magának. Nagyságod példányképet nyujtott nekünk önmagában, példányképet amely főemel, amely buzdít, amely arra tanít meg bennünket, hogy a boldogságra és boldogulásra csak a munka és kötelességtudás vezet, mert csak az adja meg azt az öntudatot, amely gáncsra nem tekintve, dicséretben el nem bizakodva legfőbb jutalmul az önmagunkkal való melegeledést nyujtja. Ez a legnagyobb jó, amit Nagyságod tett és tehetett velünk. Ezért nem fogjuk a Nagyságodnak tartozó hálánkat feledni soha, ezért merjük remélni, hogy Nagyságod is kegyes lesz emlékében megtartani bennünket.«

A lelkes éljenzés után *Bresztovszky* Ernő, *Nagy* Marcell, *Frankó* József, *Péterffy* Elemér és *Fleisher* Imre tanulókból álló küldöttség ment föl a főigazgatóhoz, a kiknek a főigazgató megköszönte a rendezett ovációt.

Köszönöm — ugymond — az ifjúság szíves figyelmét. A fáklyák messze szétáradó fényéből a tiszta szeretet heve sugárzik felém. Ez az ünneplés azonban nemcsak az én ünneplésem; a mi érdemem nekem van, az nagyrészt az én szeretett rendtársaimé is. A mi rendünk már egy század óta igyekszik e helyen az eszmények kultuszának a csiráit elültetni és különösen a hazaszeretet érzését ápolni. A hazaszeretet, kedves fiaim, kuforrása minden erény után való törekvésnek; eredete a tudás és a művelődés után való vágyak s a fajszeretetek. A hazaszeretet legfőbb erénye volt mindig a magyarnak; ez tette naggyá a multban, ez aizzosítja jelenét, ez teszi reményteljessé a jövőjét. Ha rendtársaim annyira megtisztelő bizalmához koronás királyom kegye hozzájárul s csekély személyemre lesz bízva a rend kormányzása, igyekezni fogok, hogy az a régi nyomokon vezesse önöket.

Most pedig, midőn szeretettüknek eme impozáns megnyilatkozásáért ismételtelen köszönetet mondok, kérem az ég urát, hogy önöket az emberiség javára s a magyar haza boldogulására sokáig éltesse!

**\* Választás a jogakadémián.** Az az áldatlan küzdelem, a mely két évvel ezelőtt kísértett, újból kísért a jogakadémián. Tegnap volt a segélyegyleti elnökválasztás a jogakadémián, amelyen két jelölt volt: *Olasz* Béla és *Frankó* Endre. Mind a kettőnek igen nagy volt a pártja s noha készülődésre s a szervezkedésre igen rövid volt az idő, mégis mind a két párt teljesen szervezve ment fel a választásra. A választás igen nagy meglepetéssel végződött a *Frankó* pártra, a mennyiben biztosra vették győzelmüket s mégis *négy szótöbbséggel* *Olasz* Bélát választották meg a segélyegy-

let elnökévé. Erre kitért a harcz, a mely annyira elfajult, hogy *Molnár* Imre dr. jogakadémiai tanár végül is kénytelen volt kijelenteni, hogy ha ez továbbra is így tart, kénytelen lesz a választást félbeszakítani s a segélyegylet működését ez *évre megszüntetni*. Erre azután kissé lecsillapodtak a szenvedélyek s megválasztották a tisztikart. Remélik, hogy ezzel ez a kellemetlen incidens véget ért s hogy nem fog ez tovább tartani, annyival is inkább, mivel ez *csakis* a segélyegylet működését akadályozhatja s ennek csak a szegény sorsu akadémiai polgárok adnák meg az árát.

**\* A bihari »Földvár« parkirozása.** Biharról írja levelezőnk: A községnek északi határában van az ugynevezett »Földvár«, gyűrű sánczczal körülvéve, s ennek a közepén áll egy kőemlék az ugynevezett »szabadságoszlop«, melyet pár évvel ezelőtt emeltek az ezerév emlékére. Eddig a tehéncsorda és sertésfalka legelt körülötte. — Most a falu előjárósága egyet gondolva, — elhatározta egy ülésen, hogy a szobor környékét befásítja, egy üdülő parkot fog létesíteni ott. A határozatot azonnal tett is követte, amennyiben a falu népe ki lett rendelve árokásásra. Már körül is van árkolva 4-szög alakban a szobor környéke. A többi munka is csakhamar következni fog. Az árokásás alkalmával tömredék embercsontokra találtak a munkások; több emberkoponyát el is hurczoltak az emberek onnét s ezeken kívül sok cserép, paizsdarab stb. maradványra találtak. Felhívjuk ez ásatásokra a biharmegyei régészegylet figyelmét, hogy nem volna-e érdemes, ha szakértő férfiak lépnének közbe, így az esetlegesen előkerülő becsebb régiségek nem kallódnának el.

**\* A józsefvárosi plébános ünneplése.** Aból az alkalomból, hogy Kanovits apátplébánost a III. osztályu vaskorona-renddel tüntette ki a király, a Józsefvárosi Kör szombaton este a közbecsülésnek örvendő férfiú tiszteletére estélyt rendezett. Az ünnepélyen a VIII. kerület színe-java jelen volt. *Márkus* József főpolgármester emelkedett hangu beszéd kíséretében illesztette Kanovics mellé a rendjelt, mire a kitüntetett meghatott szavakkal válaszolt. Ezután következett az erre az alkalomra készített arcképnek a leleplezése, mely az apátplébánost papi díszruhában a Vaskorona renddel ékítve ábrázolja. A kép-leleplezésnél *Heltai* Ferencz dr. ékes szavakkal ecseteli Kanovicsnak a főváros és főképen a Józsefvárosi hívei körül szerzett érdemeit, mit a jelenlévők zajos éljenzéssel fogadtak. Kanovics meleg hangu beszédben köszönte meg polgártársai eme kitüntetését, hangsúlyozván, hogy jövőben is minden erejével az eddig követett irányban fog működni. Majd a díszlakoma következett, a melyen a főpolgármesteren kívül *Halmos* János polgármester, *Vosics* tanácsnok, továbbá a Józsefvárosi polgári kör számos tagu küldöttsége *Novák* Sándor alelnök vezetésével részt vett.

**\* A színház építése.** Tegnap délutánra váratlanul összehívták a színház építésre felügyelő bizottságot, melyen *Bulyovszky* József dr. elnökölt. Jelen voltak: *Dőri* Ferencz dr., ifj. *Rimler* Károly, *Mezey* Mihály, *Pekanovits* Imre, *Huzella* Gyula, *Radó* Ignác dr., *Száhlender* Károly, *Bozóky* Béla, *Sztarill* Ferencz, *Krupicza* József műépítész, *Lovas* Zsigmond, *Hegedüs* Géza, *Csordacsics* Ferencz, *Szűts* Dezső, ifj. *Rimanóczy* Kálmán. Az építés vezetőség kifogást emelt az ellen, hogy az aszfalt munkát *Incze* Lajos és társa cég készítse, mert a mit produkálni fog az nem aszfalt s ez pedig az építés hátrányára lenne. *Radó* Ignác dr. egyszerűen a vállalkozót teszi felelőssé azért, hogy aszfaltot alkalmaz-e vagy nem, s e tekintetben neki jó *Rimanóczy* Kálmán, amint ennek is jó *Incze* Lajos. *Rimler* Károly az aggodalmat jogosultnak tartja, mert a tör-

vényszéki palota előtti járdával is így történt. *Mezey* Mihály hazai aszfalt kikötését kívánja. *Bozóky* Béla felszólalása után a bizottság kimondja, hogy a színház aszfaltmunkálatai *valódi* hazai aszfaltból készítendőek és e tekintetben a vállalkozók felelősek. A színház vízvezetési munkálatokra *Fehérvári* Dezső és társai nempályáztak, mert — mint állítják, — részletes feltételeket nem kaptak. A közgyűlés a tanácsot bizta meg ez ügy elbírálásával. *Szűts* Dezső kimutatja, hogy a részletes feltételekben a csöméreték pontosan ki voltak tüntetve, utalással a szabályrendeletre s az építés vezetőségre. *Krupicza* József kijelenti, hogy a méreteket s elhelyezéseket megadta panaszkodóknak. *Radó* Ignác dr. szerint szakértőknek a megadott adatokból ki kellett volna kombinálni a méreteket, ha értenek hozzá. *Bozóky* Béla szerint is a pályázat világos volt. *Száhlender* Károly korrektnak tartja a feltételeket. A bizottság kimondja, hogy a vízvezetési berendezés pályázata korrektül, szabályosan volt kiírva, a panasz alaptalan, s *Klell* Béla ajánlatát, aki precizizozta is, elfogadja s *Fellner* és *Hellmer* cégnek átnézés végett megküldi. Egyes kifogások, észrevételek előterjesztése után az ülés véget ért.

**\* Eltűnt leány.** Egy takaros, helyre kis leány eltűnéséről beszéltek most legtöbbet *Sarkadon*. Özv. *Sajti* Gáborné 17 éves viruló szép *Zsuzsika* leánya pár héttel ezelőtt eltávozott az anyja házából s azóta semmi híre. A csinos, szépen öltözött barna leányt megye szerte körözik.

**\* Az új honvéd gyalogsági laktanya.** A honvédelmi m. kir. miniszter a jelenlegi nagyvárad honvéd-gyalogsági laktanya helyett újat szándékozik építeni s e célra területet kért Nagyvárad városától. Az új laktanya építése folytán felszabadul a Főutczán levő laktanya épülete, aminek annál inkább örvendhetünk, mert katonai laktanya semmiképp sem való a Főutczára. Nagyvárad városa ezen szempont által vezérelve, két területet ajánlott fel választás végett a laktanya helyéül. A gázgyár és *Rulikovszky* temető közötti szántó föld egy részét és az új honvéd huszár laktanyával szemben levő területet. Vasárnap tartotta meg a katonai és városi tagokból álló vegyes bizottság a helyszíni szemlét, a gázgyár mellett, a melyen *Láhner* Viktor tábornok, mint a honvédelmi miniszter kiküldötte, a város részéről pedig *Busch* Dávid főmérnök szintén részt vettek. Megtekintették a területet, a mely a katonai képviselőknek s különösen *Láhner* tábornoknak nagyon tetszett. Felméréseket eszközölték s megállapították az építendő laktanya helyét. Így remélhető, hogy rövid időn építeni fogják az új honvéd gyalogsági laktanyát.

**\* Vándorló szabályrendelet.** Nagyvárad város vásárvám és helypénz dijszabása már egy évnél régebben fenn van a miniszternél s még mindig nem tudjuk a sorsát. A város pedig szedi törvénytelenül, sőt a miniszter egyenes tilalma ellenére a piaci helypénzt a vámosoknál. Tegnap leküldte ugyan a miniszter a dijszabályzatot a városhoz, de most sem hagyta jóvá, hanem némely tételeknél csekély változtatásokat rendelt el s ezek eszközzése után újból felkéri.

**\* Mentők országos értekezlete.** Széll Kálmán a belügyminiszterium vezetésével megbízott miniszterelnök f. hó 19-ére, vasárnap délelőtti 10 órára az új városháza közgyűlési termébe országos értekezletet hívott egybe, a melyben az összes törvényhatóságok, városok és megyék, valamint a tiszti-, járási- és egyéb orvosok vesznek részt. Az értekezleten maga a miniszter elnökölt s éppen ezért kellett 12-ről 19-re halasztani annak megtartását. Az országos értekezletet megelőzően 18-án, szombaton

délután fél 5 órakor elértekezlet lesz a mentők palotájában. Az országos értekezlet napirendjén a miniszterelnök megnyitja és az elértekezlet javaslata, valamint a mentőegyesület igazgatójának indítványa áll arról a kérdéssel, hogy mi módon lehet a mentés és első segítségnyújtás ügyét országosan rendezni, illetve a közegészségügyről szóló 1876. évi XIV. törvényeknek ide vonatkozó rendelkezését végrehajtani. Az értekezlet után ködfátyol képben mutatja be az igazgató az első segítségnyújtás műveleteit, azután 12 óra felé mentőgyakorlat a Markó-utcai állami felső reáliskolában, végre 2 órakor a Royal-szállodában.

\* **Halálozás.** *Sarkady* Béla, betűszedő, lapunknak éveken keresztül volt kitűnő korrektora, tegnap este 3/8 órakor hosszas szenvedés után 26 éves korában elhunyt. Nyugodjék békében!

\* **Perotti Gyula.** *Perotti* Gyula hamar megunta az amerikai dicsőségét és visszahajózott Európába. Szép utitársnője *Bartóky* Matild azonban ott maradt az újvilágba. A művész október 6-án érkezett Hamburgba. Szép társnője New-Yorkban maradt, mintán egy ottani színháznál kapott kedvező feltételek mellett szerződést. *Perottit* Amerikában nagyon barátságosan fogadták. A Metropolitan-housében nem szerződtek, ellenben egy másodrangú színházban kétszeri fellépés után az igazgató kijelentette, hogy további vendégszereplésére nem reflektál. *Perotti* egy budapesti igazgató társaságában tette meg visszafelé a tengeri utazást és oda nyilatkozott, hogy Németországban keres szerződést.

\* **Verekedés a Külvároson.** A Külvároson a Varju-utcán tegnap este három részeg ember összeverekedett. Mind a három súlyos sérüléseket szenvedett, úgy, hogy kettőt orvosi gyógykezelés alá kellett venni. A rendőrség ez ügyben megindította a nyomozást.

\* **Oltvány-tolvajok.** A szőlősgazdák nagy áldozatokkal igyekeznek a filloxera pusztítása által tönkrement szőlők felújításán. Bihar községben is szépen haladnak már a szőlőültetéssel, de egy idő óta százsámra lopják az oltványokat. A szigorú vizsgálat folytán már nyomában vannak a tolvajnak, a ki valószínűleg egy jómódu gazda fia. Az ifju ur mostanában sokaknak árult oltványt s a pénzen nagyokat mulatott.

\* **Összegegt ember.** Telkesd községben borzasztó módon pusztult el *Fodor Péter* gazda. A szegény ember régen betegeskedett, sőt időnként epilepsziában szenvedett. Egyedül lévén otthon, valószínűleg betegsége vette elő s rábukott a tüzhelyre. Mire a járőrök észrevették, már összegegt a szerencsétlen ember s percnyi iszonyu kínlás után meghalt.

\* **Gyászos lakodalom.** Szatmár mellett, Szamos-Dob községben lakodalom volt az ottani mézáros házában, kinek leányát egy szatmári asztalos vette feleségül. A lakodalomra a vidékről is sokan gyültek össze, köztük egy nagy-károlyi leány, a menyasszony barátja is. Vacsora után megkezdődött a tánc. Tánc közben egy vigyázatlan pillanatban a tánczó párok leütötték a petroleum lámpát, mely abban a pillanatban fellobbant. A lángok bekapkaptak a tánczosok ruháiba s iszonyu félelem és zürzavar keletkezett a szobában. A menyasszony ruhája is tüzet fogott, de nem oly mértékben, mint a lakodalomra jött nagy-károlyi barátnéjé, kit a lángok egészen elborítottak s annyira összegegt, hogy másnap már belehalt.

\* **Eső után köpenyeg.** A régi Korona vendéglő helyén már felépült, sőt használatba vétetett a községi fiúiskola. Amíg építették, a közgyűlés határozata fent volt a miniszternél s most küldte le a jóváhagyási záradékkal el látva.

\* **Elveszett.** Az Uri-utcán elveszett egy nő nyakék. A becsületes megtaláló nagy jutalomban részesül, ha átadja a rendőrségen megtudható czimen.

## Az iparosok hitelszövetkezetének megalakítása.

A nagyváradai iparosok hitelszövetkezte vasárnap délután tartotta alakuló közgyűlését *Bertsey* György elnöklése mellett az őrtanya helyiségeiben.

A gyűlésen részt vett *Horváth* János dr. a központi szövetkezet kiküldötte is, aki szép beszédben fejtegette a szövetkezet előnyeit és a szövetkezés szükségességét. A gyűlésen megválasztották az igazgatókat, felügyelőket és a bíráló választmányi tagjait a következőképen: *Igazgatók:* *Bertsey* György, *Czeplédy* Jenő és *Andriska* Károly; *felügyelők:* *Lévai* Márton, *Sziládky* Ernő és *Molnár* János lettek.

A gyűlésről holnap részletesen referálunk.

A nagyváradai ipartestület, vendége, dr. *Horváth* János tiszteletére kedélyes társas ötszejövetelt rendezett tegnap este a Schüch József vendéglőjében.

Az ünnepelt az asztalfőn dr. *Sarkadi* Lajos, kamarai titkár és *Gerő* Ármín iparhatósági biztos között foglalt helyet, azonkívül *Bertsey* György élén az ipartestület előjárósága teljes számban, mintegy 90-en.

Természetes, hogy csakhamar megindultak a pohárköszöntők.

*Bertsey* György szólalt fel először. Azt élteti, a kit legjobban tisztelnék és szeretnek, a ki ugyan nincs jelen családi viszonyainál fogva: ez a férfi dr. *Bulyovszky* József, a ki mindig együtt érez a polgársággal. Őt élteti.

Dr. *Sarkadi* Lajos a munkánál, a szövetkezet megalakításánál nem volt jelen, mert akadályozva volt; de jött most örülni, mikor látja, hogy szíve vágya teljesül. Mikor elgondolja e szövetkezet létesítését, eszébe kell hogy jusson, kiknek az érdeme, s ezek között elsőnek dr. *Horváth* János, a ki akkor már eljött, mikor még a most már testté vált ige még csirájában volt. Dr. *Horváth* Jánosra üríti poharát.

Dr. *Horváth* János: *Bertsey* György annyi levelet irt, kérdezősködött, hogy alig győzött rá felelni s végül kívánta, hogy hozza el a milliót. Elhozta számokban s átadta *Bertsey*nek, a ki ha meg lesz, bizonyára nem fogja azt másra, mint iparostársaira fordítani. *Bertsey* kitűnő vezérük, segítők őt a munkában. Feleljenek meg kötelességeiknek s ápolják a közszellemet, a mely által szellemileg és anyagilag össze vannak fűzve. Sajnos, hogy ez iparosok nagy része válságba jutott, de azért csüggedjenek. Új szellem, új irány tör át a lelkeken; az egymáshoz tartozandóság szelleme. Ha lelkesen munkálkodnak, oly vezér alatt, mint *Bertsey* és az ipartestület, lesz sikere fáradozásuknak. Élteti *Bertsey*t.

*Jankovits* János a bokrétaünnepélyekről szól, mert az ipartestület által tegnap létesített szövetkezet bokrétaünnepét ülik. Ismerteti az ipartestület történetét s az általa elért eredményeket. *Gerő* Ármín, mint hatósági biztost élteti, méltatván érdemeit.

*Gerő* Ármín *Jankovits* beszédére reflektál. Köszöni a neki tulajdonított érdemeit, a melyek nem illetik, legalább teljes egészében őt, hanem azt megosztja *Rimler* Károly főkapitányval, a ki mindig odaadó szeretettel volt az iparosok iránt. *Rimler* Károly főkapitányt éltette.

*Stern* Ignác a világ végéről beszél. A ki mindig az iparosokért munkálkodik: élteti dr. *Sarkadi* Lajost.

Dr. *Horváth* János szintén dr. *Sarkadi* Lajossal foglalkozik, aki előbbi nap ellentáborba működött. Azt hiszi azért van most itt *Sarkadi*, hogy kitapasztalja a mi erőnket. Kívánja, hogy *Sarkadi* tábortát mielőbb bevezesse ide, az ipartestület szövetkezetébe.

Dr. *Sarkadi* Lajos, igaz, hogy egy má szövetkezetet alakított, de hangsúlyozza, hogy az ellentábor, de azt kívánja, miszerint a két szövetkezet párhuzamosan működjenek. Hívé lelkesen a szövetkezeti eszmének. Meg van győződve, hogy ha a szövetkezet tagjai hozzájárulnak *Bertsey* György fáradhatlan munkás-

ságához, kitűnő eredményeket érnek el. Élteti *Bertsey*t.

*Bertsey* György felel, hogy már 4 éve fáradtak dr. *Sarkadi* Lajossal szövetkezet létesítéséért. De csak akkor létesíthették, mikor már törvényes intézkedés lett tőle. Le hívta dr. *Horváth* Jánost, az iparosok lelkes barátját, aki készséggel jött s lelkesített. 11 hónap alatt meggyőződött, hogy hasznára lesz a szövetkezet az iparosoknak. Minden oldalról támogatva lesz azt tudja. Kéri, hogy támogassák őt s az előjáróságot, mely a legjobb indulattal van. Élteti az ipartestületi előjáróságot.

*Milbák* József: Mindég támogatták *Bertsey*t, akinek mindent köszönhetnek s a ki dialdára vitte eddig is az ipartestület zászlóját, — ezután is odaadással oldalán lesznek. *Bertsey*ért üríti poharát.

*Láng* József atiszteletbeli iparosokról, *Horváth*, *Sarkadi* és *Gerő*ről szól. *Horváth*ról felel, a betegsegélyző pénztárak körül kifejtett érdemeit. *Gerő*nek, mint iparhatósági biztosnak munkálkodását méltatja s végül dr. *Sarkadi* Lajosnak az ipar körüli sikereit fejtegeti. Élteti Nagyvárad iparát.

*Rendes* Vilmos a budapesti központi szövetkezetet és igazgatóságát élteti, mely mint a nap széthinti sugarát, áldását érezteti a vidék szövetkezetekkel, onnét árad a pénz.

*Bertsey* György az iparosok nevében köszönetet mondott dr. *Horváth* Jánosnak s kéri, hogy továbbra is pártolja a megalakult új szövetkezetet.

*Jankovits* János a szövetkezet igazgatóságát, felügyelőbizottságát és bíráló választmányát élteti.

*Rendes* Vilmos megemlékezik arról a faktorról, a mely nagy segélyére volt a szövetkezet létesítésének; élteti a sajtót s köszönetet mond támogatásáért.

*Vidosits* Gyula a sajtó kötelességének tartja minden szép, jó és nemes intézmény támogatását. Ilyen nemes feladat a nehéz viszonyok között levő kisipar támogatása. A nagyváradai ipartestület tevékenységére mutat rá, a melynek áldásos hatását ismerjük. Ebben a fáradhatlan tevékenységében mindég odaadással segélyére lesz a sajtó. Élteti *Bertsey*t és az ipartestületi előjáróságot.

Dr. *Horváth* János szép szavakban méltatja *Gerő* Ármín iparhatósági biztos és a központi szövetkezet helybeli képviselőjének érdemét. Olyan kitűnő erőt nyert benne az új szövetkezet, a mely már egy része a sikernek. Majd rátér, hogyha eredménnyel működik az új szövetkezet, örömmel jön mások is Nagyváradra. Élteti *Gerő*t, *Jankovits*ot és az összes szövetkezeti tagokat.

10 óra után a jelen voltak közül sokan kikisérték dr. *Horváth* Jánost a vasúthoz, hol szívélyesen elbucsztak.

Schüch vendéglős kitűnő ételei és italai dicsőretet érdemeltek.

## A mócsai emberkinzás.

A tárgyalás VI. napja.

A mócsai emberkinzók bünpörének tárgyalása másfél napig szünetelt. A védelem előterjesztésére függesztették fel a tárgyalást, hogy a bírák és védők némileg kipihenhessék magukat. Újult erővel foglalták el tegnap reggel helyüket a bírák és védelem s a padsorokat a megsokkott közönség töltötte meg.

Az első tanu *Jakab* Pálné volt, a ki zsarolás miatt tett feljelentést a jegyző ellen.

Elnök: Mondja el *Jakabné*, hogy történt magával a dolog.

*Jakabné* (sirva): Meglánczolva, mint egy kuttyát kísérték a község házához. Ott a jegyző követelte, hogy a 624 forint hiányt fizessen meg, különben 2000 forintot táblázat a házamra és a leányom rabságban marad. Én vonakodtam ezt megtenni, mire kinzással fenyegetett. A jegyző kieroszakolta aztán, hogy *vegyem kölcsön tőle a 624 frtot*, a mit mégis tettem. Az összegekről kötelezvényt irtott alá velem. Kérem a pénzem visszatérítését s a jegyzőt zsarolásért megbüntetné.

Az elnök szembesíti a szolgabíró és jegyzőt *Jakabné*val. Ugy a szolgabíró, mint a jegyző mindent tagadnak.

Göbel László ügyvéd, kihallgatására kerül most a sor. Fáni fivére a jegyzőnek.

Az elnök kérdésére, Göbel ügyvéd kijelenti, hogy volt a vallatásnál. Beismeri, hogy az egyik vádlottat ő is *pofon ütötte*, mert hallgatódzott.

Elnök: Ugy tudom, hogy ön próbaképen megis lánczolatatta magát.

Göbel ügyvéd. Igen. Felszólítottam az egyik csendőrt, hogy lánczolja meg, mert tudni akartam, milyen érzés az.

Elnök: Nos és mit érzett.

Göbel. Három napig éreztem a bilincsek nyomait és kézcuklóm folytonosan fájt.

Elnök: Nem tapasztalta-e, hogy kínzás-e ez?

Göbel: Igen is, bizony kínzás ez, különösen ha a lánczot meghuzzák vagy rángatják.

Takács Béla segédjegyzőt hallgatta ki ezután ez elnök.

Elnök: Mit tud, a Jakabné kötelezvényének kiereszkolásáról?

Takács: Nem igaz, hogy Jakabné a jegyző kényszerítette a kötelezvény aláírására. Jakabné minden kényszer nélkül írta alá a 624 frtos kötelezvényt.

Jakabné megczáfolja a segédjegyző vallo-mását. Most Wavrik György kihallgatása következett.

Wavrik sirva panaszkolja el, hogyan ütöttek, verték őtet is a szolgabíró, számvevő és a csendőrök. Egész nap kinozták s három napig koplaltatták. Három nap múlva aztán elvittek a községbirkájának istállójába, ott a bikával bezárták és három napon át tartották az az istállóban fogva. Ott annyira meghűlt, hogy hetekig beteg volt.

A tárgyalás folyik.

## Igazságszolgáltatás.

**Veszekedő cigányok a törvényszék előtt.** Őt cigány ember állott tegnap ismét a törvényszék előtt, akik verekedéssel voltak vádolva. Ötvös Béla, Ötvös Károly, Kiss Károly, Bozsonyi Zsófi és Mohácsi Sándor voltak a vádlottak. A korezmában mulatott két falusi legény s a cigányok muzsikáltak nekik. A cigányoknak később nem tetszett a mulatás, gondolták, hogy nem kapnak elég pénzt s elakartak távozni, azonban a két legény ezt nem akarta engedni, aminek a vége verekedés lett. A verekedésben a paraszt fiúk huzták a rövidebbet, amiért is cigányokat feljelentették a törvényszéknek. A törvényszék beigazoltnak látta a cigányok bűnösségét s mindegyiket három-három hónapi fogházra ítélte.

## A transzváli háboru.

A dél-afrikai harcztérről még mindig gyéren érkeznek tudósítások és ezek is oly semmitmondók és megbízhatlanok. Egy escourti távirat szerint Ladysmith felől erős ágyudörgés hallatszott Natalba egy angol zászlóalj szállott partra. Carters fram mellett egy angol és hat bur elesett. Ennyi az egész.

Ma érkezett **távirataink** a következők:

**London**, nov. 12. A hadügyminiszterium a következő táviratot kapta Fokvárosból 11-iki kelettel: Kekewich ezredes jelenti Kimberleyből, hogy az ellenség e hó 4-én nagyon tevékeny volt. A marhákat elkergették. Az oranjei búrok tüzelés nélkül sietve visszavonultak az előre nyomuló angolok előtt. Azután a transzváli búrok előre nyomultak Kenilworth felé, de az angol könnyű lovasság elől visszavonultak. Később az ellenség egy ágyúval lövöldözött az angolokra, de nem tett kárt bennök. Az ellen-ségnek valószínűleg nagy vesztesége volt. Látták, a mint csak egy helyről hat halottat vittek el. Este felé újabb búr csapatok jelentek meg a kimberley vízmedence közelében. Az angolok Maxim-ágyúkkal löttek rájuk. A lövöldözés mindkét részen az est begálltáig tartott. Az

angolok vesztesége egy halott és két sebesült volt. Az ellenség sietve vonult vissza.

Mafekingből jelentik október 25-iki kelettel: Két napi ágyuzás után az ellenség általános támadást intézett a városra három oldalról, de az angolok Maxim-ágyúkkal visszaverték. Egy páncélos vonat elüzte az ellenséget Crocodilepoortól. Nyolcz búr katonát megöltek.

Október 27-iki kelettel jelentik Mafekingből: Itt minden rendben van. Az ellenség 94 fontos ágyúkat vitt a harcra, de nagyobb kárt nem okozott.

**Fokváros**, nov. 13. A Gascon csapat-szállító-hajó ma délután a Coldsteambestörök második zászlóaljával és más csapatokkal ide-érkezett és mindjárt folytatta útját Natal és a Delagoa-öböl felé.

**Madrid**, nov. 13. Egy utazó, aki Pretóriából Teneriffába érkezett, azt mondja, hogy Pretória jól meg van erősítve és hogy az ott fogva tartott angolok száma sokkal nagyobb, mint az angol táviratok mondják.

**London**, nov. 13. Péntek óta a Fokvárosba *hétezer* ember érkezett, mely Durhamba ment. Ma is *hatezer* embert várnak.

**Hága**, nov. 13. *Vilma* királynő kijelentette, hogy *Vilmos* német császár megkapta az angolok biztosítását az iránt, hogy a búr államok autonomiáját nem bántják.

## A »Vörös kereszt« a búr háboruban.

**Budapest**, nov. 13. (Saját tud. távirata.) Hir szerint Major Ferencz dr. holnap interpellálni fog az iránt, hogy a Vörös Kereszt egyesület menjen az angol-búr háboruba.

## TAVIRATOK.

### Kvóta tárgyalások.

**Bécs**, nov. 13. Schönborn gróf ma délután 2 órára újra ülésre hívta össze az osztrák kvóta-küldöttséget annak az átiratnak a tárgyalására, amelyet a magyar kvóta-küldöttség az osztrák küldöttség elnökének küldött. (M. T. I.)

**Budapest**, nov. 13. (Saj. tud. táv.) *Szell* Kálmán miniszterelnök Bécsből érkezése után azonnal a királyhoz ment kihallgatásra. Este a szabadelvű klubba ment, hol közölte, hogy az osztrákok nem fogadják el a 33% kvótát, de csütörtök este Budapestre jönnek tárgyalni a 35—33% differencián. Alaptalannak nyilvánította a miniszterelnök a lapok által említett azon hirt, hogy *Apponyi* gróf és közte nézet eltérések merültek volna föl. A bizottság ugyanis határozatait egyhangulag hozta.

**Bécs**, nov. 13. (Saj. tud. táv.) Délután *Falk* Miksa újabb ajánlatot tett, t. i. a magyar küldöttség hajlandó tárgyalni, ha az osztrákok 33—35% közötti ajánlatot tesznek.

Ha most az osztrák bizottság Budapestre jön, az azt jelenti, hogy hajlandó 35%-on alul menni, a magyar bizottság pedig 34%-on felül menni.

**Bécs**, nov. 13. (Saj. tud. táv.) Az osztrák bizottság délutáni ülésében elhatározta, hogy *csütörtökön* Budapestre jön.

**Bécs**, nov. 13. (Saját tud. távirata.) A kvótatárgyalásról jelentik, hogy az osztrák he-tes bizottság nevében *Beer* előadó kijelentette, hogy hajlandók 35%-ot felajánlani, ha a magyar bizottság is elfogadja.

*Falk* Miksa erre azt felelte, hogy nem egyenlő mérték, ha az osztrákok 38%-ból csak 3%-ot engednek, a magyarok pedig 3%-ot hozzáadnak, mert minden százalék, a mit a magyarok 31.4%-on felül megszavaznak áldozat, míg az osztrákok eltérése a 38%-tól csak képzelt álláspontjuk feladása.

## Az Eötvös-bizottság megalakulása.

**Budapest**, nov. 13. (Saját tud. táv.) Egy bizottság alakult azon czélból, hogy br. *Eötvös* József összes műveiből egy diszkiadást adjon ki. Ez a bizottság ma tartotta alakuló gyűlését, melyen *Jókai* Mór elnökölt. A gyűlésen jelen volt *Jókai* Mórné is. *Jókai* Mór gyönyörűen méltatta br. *Eötvös* József irodalmi érdemeit, majd utána *Ujváry* Béla, *Hermann* Ottó és *Beöthy* Zsolt szólaltak föl s megválasztották *Vaszary* Kolos herczegprimást, *Szell* Kálmán miniszterelnököt és gróf *Károlyi* Tibort diszelnököknek.

## A pestis.

**London**, nov. 13. Mauritius szigetén a múlt héten 67 pestis-eset fordult elő, a melyek közül 62 halállal végződött. (M. T. I.)

## A spanyol zavarok.

**Barcelona**, nov. 13. A városháza előtt nagy néptömeg csődült össze és nagy lármával a polgármester lemondását követelte, majd bevverte az ablakokat és kövekkel dobálta meg a városháza lakóit.

**Madrid**, nov. 13. Egy hivatalos távirat szirint Barcelonában helyreállt a nyugalom. (M. T. I.)

## KÖZGAZDASÁG.

### A kereskedők szövetkezete.

A kereskedők hitelszövetkezete vasárnap tartotta alakuló gyűlését, melyen megválasztattak

az *igazgatóságba*: Dr. Sarkadi Lajos, Weintraub Mór, Mitteleier Ede, dr. Vári Szabó Béla és Kiss Károly;

a *felügyelő bizottságba*: Szücs Géza (városi alszámvevő), Berkes Bertalan és Rosinger Jakab;

az *igazgató választmányba*: Berger Mór (szesz kereskedő), Reich Sándor, Moskovits Farkas, Fehér Gyula, Stern Vilmos, Szigner Jakab, Rothbart Bernát, Huszár Adolf, Stern Soma, Mertz János, Spitz József, Pollák Pál, Goldstein Márton, Kovács Ignác, Márkus Ignác, Rottenberg Márton, Leipnik Antal, Schvarcz Farkas, Varga László, Fischer Sámuel, Kalenda János, Jakab Jakab, Kálmán Sándor, Bumbera Imre, Benedek Dávid, Czegléd Sándor, Flegman Armin, Szücs Ferencz, Schvarcz József, Steiner Sándor, Weinstock Fülöp, Csathó Jenő, Grünfeld Ignác, Szabó István, Grünvald Jenő, Weitzner Mór, Kóky András, Weisz Mór, Lőrincz Dávid, Löwenstein Zsigmond, továbbá Rákosi K. s Peller F. póttagok.

### Adóelengedés a lisztharmat után.

A »lisztharmat« a folyó évben az ország sok vidékén jelentékeny kárt okozott a szőlőkben; minthogy azonban ez a szőlőbetegség azon elemi káresetek közt, amelyek adóemelésre igényt nyújtanak, nincsen felemlítve, kétség merült fel, vajjon a lisztharmat által okozott károk esetében kaphatnak-e a szőlősgazdák adóelengedést. A pénzügyminiszter a földmivélsügyi miniszter felkérésére év ügyben folytatott tárgyalás alapján foyó évi 85.666. szám alatt kiadott körrendeletével kijelentette, hogy a »lisztharmat« szőlőbetegség által okozott kár oly elemi csapásnak tekintendő, melynek alapján adóelengedésnek van helye.

